

اوچنچي سنه — نومرو ۴۹

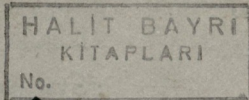
جلد : ۵

Te 926

پاڙار — ۱۵ تشرين ثاني ۱۹۲۵

آبونه شرايطي
سنه لکي ۲۵۰ ،
آلتی آيلغی ۱۲۵
فوق العاده نسخا لک
ايچون ۵۰۰ و ۳۰۰
غروشدور

مجموعه من هیئت
طبی تدریس ایدلمین
آثار اعاده ایدلمز

مجله علمی

اداره خانه :
باب طای جاده سفده
اقدام یوردی
اتصالده کی بناده
دايرة مخصوصه

صاحب و مدیری
محمد مسیح

هر آيلك برنجی و ادبه بشی کونلری میبقار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، فنی رسمی مجموعه در

ويا :

قلعه ملك برسى يم ؟
 ديل بيلز كورسى يم ؟
 بنى غربته يوللار
 بى غربت خرچى يم ؟

كئى (وفاق) باشا مرحومك مانى توضيحه ماصدق آلاق
 بوللاق قطعه لره اصلا (مانى) دينله مز . مكركه (مانى) كئى ايجه ،
 ايجه اولدينى قادار روح استيناس وداثما بر مقصدى ناطق مستقل
 بيتلر ، مفرلر اولسون ! .

نتم بيله يكم (مانى) — جابالايه جابالايه اوكرده ، ديكى وبو
 عجز مبرهتني : (بن مى شعر سويله رم) ديه كويلارى ، قسه لرى قيروب
 كيره وك ، طاعلرى ، واديلرى ، يايالارى ، اوولارى ازم ازم
 ازرك ، يازدقلىرى ويا سويله دكلرينى بر قاچ دافول دونفول
 (قايا باشى) آزمانى ايله تأييده قالميشقه برابر اسكى (عروض)
 قواعدينده لوم و تشنيع ايمكله يايه مجرده ايرن وزن وقافيه
 قاجقيلرينك اوزندكلرى كئى — تام (مى) بر نظم انمودجى در .
 فقط بوانمودج (شعر) اولق ايچون مطلقا كندى طرز انشاد
 و ترغنه مستند اولملى در ، والا (مانى) اولاماز .

شيمدكى مودام اوجنجه (خلق ادبى) عجا نه افاده ايده بيلمك
 خاصيته ماللك در ؟ . بونى كيم ايضاح ايده بيله جك در ؟ بكاويله
 كليورك هر بر رمزك هر طوقوز آى اون كونده برر جوجوغي
 اولسه آنلره قويدىغى اسملردن بلكه مايه تنونزه اون اون بش
 سنه صوكر ا بر نقيصه عاوض اوله بيلسين ! . بو نه بيتمز ، نه
 نه توكنمىز سودا ؟ آكلاشيلوركه ايكي فرياد آراسنده صاغير
 كئى اولدق ، بر طرفدن افصاي غربه قوشيوروز ، ديكر طرفدن
 (قسطنطين) نك قيبجغه صوقولق ايسته يوروز ! باقم ، بومد
 وجزدردن بيان وعرفان ساحلارينه نه خردلر دوشه جك !

بر كره (ادبيات) ديه پوته پوته اريدوب دوكديكمز
 خيلطه لره باقم . باشمه نه لر چيقدى ؟ اك قابادايى توركي
 اولانلر بيله يلك سسلى (ث) سى مدغم ومشد (ص) دن دها
 زياده اوتهمدكجه نه اولدينى بردن بره بللى اولمايان (حرث) ايله
 حاوت ! ديه برشى چيقاردلر (خلق ادبى) ايسه بونك
 يانده لك عاشقانه قاليور . عجا خلقه اولاشق دها طوغروسى
 خلق ايله آكلاشق ايچون بوجشيد بر (ادبيات) ك تأثير فسونى
 كافى مى در ؟

مانى

مانى ، دينر دينز لسان حاله دوشن شكل نصوت :
 آدم آمان ، آمان !

دن عبارت در . بز استانبول جوجوقلرى بوكى نى باشقه
 بر صورتده قارشيلايه ماز ! . . فى الحقيقه خلق ادبياتنده
 بوشكل ، مانيلرك اك اصول پرست بر تشريفاتجيسى در . مانى نى
 قارشيلار ، مقامه كوتورور ، تشيع ايدر . شرقيلمز ده كئى ،
 توركولرمز ده كئى (كيرش) ايله (فقرات) حتى (ميان) باصين
 كئى گفته وبسته باستناد ايدن حالات ثلثه ، مانيلرده طوغرودن
 طوغروسى گفته وبسته نامنه عادتا بر (ترجيع) قوتنده اوله رق
 بوشكل اوزونده اجرا ايدلير .

(احمد وفاق) باشا مرحوم (لهجه عثمانى) سنده (مانى) مقابلته :
 (معانى) اصولسز ، ضريسز الحان ايله تنفى اولوتان وزنسز ،
 معناسز گفته)

يازمش ايسه ده مشاور اليك بو توضيحي ، مانى نى بيلمه ديكندن ،
 دها طوغروسى (مانى) نك شونك بونك افرا وهتاني اثرى
 اوله رق (كلخان بكى) كليات نقيصه داخل بر كفته وبسته اعتبار
 ايديله وك وزراى ادبان بريته بوصولته عرض ايدلش اولماسندن
 مبعث بر خطاي لغوى در . يوقسه مانى ، حد خاندنه هم (بديع
 وبيان) قواعد ثابته سنجه تكلمى (جناس لفظى) اقسامندن ،
 همده شرقى ، توركى ، عثمانى ، اسلامى ، هر هانكيسنك
 ايسه ايسته آنلردن برينك صاحب اولدينى طرز موسيقى
 تنوعا نندن در .

شيمدى بوراده بر استطراده قطعى بر احتياج واردر :
 (مانى) اويله بر نظم شكلى دركه موسيقمى زك آنحق آ كا
 حصر اينديكى طرز تنفى ايله تمام اولور .

ديمك رواد . يوقسه غلى الاطلاق چينلى حمام ناطورى
 ويا اوسته سى بئلى (زهرا) نك بر (خضر الياس) صبايح قسمت
 چوملكندن چكوب چيقاردىنى هر نشانه قارشو ال ياناقده ،
 يايق اغيز ، شاشى كوزه اينر چيقار غيرتلاق ويا خود آووردى
 برتقيق (محس) لك عقلنه بيلكن اينديكى دم لده آواز آواز او قودقلى :

آره لر اولك اولك
 داداندى قارا ليك
 قيشى بورده قيشلادق
 ياذن آييردى فلك

بوولدر پيكارك پولى
پوش كيدن كلير طولو
دسقى قوليك قيرباين
بوورولدى يارك تولى

ويا :

الا كوزلرني اويغو بوورومش
كوچوك دى نيم يارم بوورومش
كيسه لره آلدرمامش بوورومش

نازى در يارم ، صولودر يارم هي !

هيچ لاف ايسته من خويلودر يارم هي !

حالا بوورالده مي طولاشه جغز ؟ .. اما ديه جك كه بوولر
برو آتقهدر ! .. اي ايشم ، كوچم يوق ديتلر نه طور بوورسكز ؟ ..
طوبلاسه كز آ . . . عربك جاني يوق مي ؟ .. شاب دكزنده ،
بصره كورفزنده اوتوز قرق متره طالوب انجي چيقارتيور . .
فقط اونك كي پارا ايديور !

..

هيچ عقله كليرميدى بو عاشقان اي دل

كيم ديردى كه بركون بكا ديوانه ديسيلر ؟

حقيقت ، كيمك عقلنه كليردى كه (ماني) لر ، ادبي تدريسات
كتابلرنده جاي قبول بولسونلر . . . ايسته شيمدى :

(آدام آمان . . آمان) كه صيراسي . . . اويله ايسه
سزه برماني آتميده آياق بولك :

آدام آمان مانيلر

نه ياراشاز كوزه له الا آل حار . . . (مانيلر)

آدام آمان مانيلر

دفع الله ياربم اوقور نيم ايچين . . . (مانيلر)

براز اول عرض ايشدم ، مانيلر موسيقمزلر آ كا حصر
ايتديكي طرلز تغي ايله تمام اولور . بونلز عادتاً قافيه و ردیف
اعتباريله بر قولاق و بر يشده ، بر بايشده ، (قافيه سمع ايچين در) ،
(كوز ايچين ده اوله بيلير) نظريه معهوده سنك ايتاليتديكي مستقل
ييتلردن يني مفردلردن عبارت در . دورت مصرعاعلى يعنى قضيعة يني
آ كديرر صورتده اولانته نه تصادف ايشدم ، نه ده طرلز مخصوص
اوزوه اوقونانجي ديكهدم .

مايچيلر بونلرلك قافيه و ردیف (قسمته (آياق) ديرلر .
(آياق بولاق) ، (آياغي آياغنه كتيرمك) عني قافيه ده برديكر
بيت بولوب و يا خود ايتجالاً دوشوروب سويله مك ديمك دوكه
اونلر آراسنده لك مقبول بر صنعت ، بر اثر ذكوت در .

يكرمي ، اوتوز سنه اول (بايزيد) ده مرد يونلي ، اسكي
سراجخانه باشنده يوكسك قهوه ده ، اون قابانده ، چشمه
ميدانده ، فيروز آغاده ، قائم پاشاده ، اسكنداره يكي محله ده ،
سلامسزده ، اكثريا رمضاننه مخصوص اولق اوزره (سماي
قهوه لري) قورولور ايدى . بوقهوه لرك كندبلر يني مخصوص
(مطارب) ي وار ايدى . بومطرب باشده (چيغيرمه) ديتيلن
ابتدائي برفولوت ايله (داربوفا) ديتيلن كنيش آغز يني دري
كيريئيش ، صوقاباغى شكنده كنيش ، اوردقچه پرده نضه نظرندن
طاوولدن داهاس پس فقط داهاس خيم خيم برچومك دن ، برده
(زبلى ماشا) دن مركب اولوردى . چيغيرمه ، (فولوت) كه
بر نمونه ابتدائى اولقله برابر چالنه سنى بيلهك ائنده - بزه كوره -
ببلل كسيلر ، ماني ، داستان ، سماي اوقومقده زمانك فريدى
اولان (زوبيدى راشد) مرحوم ايله (طاوولولا) لى (كور
ياني) يي ، اوزون چارشيلي ايكن اصناف طرفندن بجه كلاه
ايديش اولدينى روايت ايديلن (باديق عمرى) ، نيزن مراد پاشالى
(احسان) ي لائيرم . بوندن بلكه اوتوز ، اوتوز بش سنه
اول ينيه بريجه قاليونجي قوللوي سلاطين ميخانه لرنك برنده ده
بر چيغيرمه ديكهدم ايدى كه غايث خوش ، غايث قيوراق ايدى .
(داربوفا) ايله (زبلى ماشا) اصول طوتمقدن باشقه برشيته
ياراماد قلري حلاله خلق آواسنده كمال مهارته دلالت ايدن
تعبير ائدن اولدينى اوزره (پارماق لرينه لعنت ايتدير مشلري) وارايدى .
مقاله لك ساحسى مساعدا اولسه ايدى ، سزه بومطربي
ديكله يترجه مقبول اولان اوضاع و اطواري ايله تصويره جرات
ايدردم .

بوقهوه لره (سماي) ، (ماني) امتحانلري ، ياريشلري ده
اولوردى . مشهور قومار بازلردن اوروجى (صالح) سماي
اوقومقده جدا يكانه ايدى . مرحومك اثر تأنيق اوله رق
سمايلري ده وار ايدى . بالذات كنديسندن ديكهدمك وترجيح
مصرعاي :

(آمان طوغيانه لي طوب طوب كاكلي ، قيرمه (قوريجق) برچلي)
اولان سماعيسى بر زمان بوتون استانبولده شايع اولمش ايدى .
بوورالده (سماي) اكثريا :

افندم هو ، نصيم شو ، نجي ، قصيرات ، ياهو
چكر يايدي كباب اولدى آمان (ساق) بكا بر صو
ييتي مقدمه ترنم ايديلدكدن و بوني تعقياً مطربيه و خلفچه
مشهور و معتبر بر آرافتمه سى جاليدقدن صوكر اصول مخصوصه سى
وجهله اوقونوردى .

سابعيلون ماعدا (داستانلر) ، (قلندر) لر ، (قوشمه) لر ،
(كسيك كرم) لر ، (اصل كرم) لر ، (كريز) يعني مرقص ،
طودی (چنگانه) شريفلىرى ، (زيك) لر ، روم ايلي ، آناطولى
توركولرى ، بومطريك (ره پرتووار) ينه يعني دفترينه داخل ايدى .
(زويبدى راشد) كه مشين قابى اوزورينه ايكي قات قالين مشمع
قابى دفترنده (آياق آياغه ديزيلى) بلهكه بر ايكي بيك مانى ،
برخيلي سامى ، داستان ، قوشمه يازيلى ايدى .
مانيلر على العموم مقامى اوزورندن آتيلير . آتيلير ديوورم ،
چونكه (جناس آتقى) تعيرينه هان مبادلدر . حتى بويوزدن
آغيز ، ايسكمكه غوغالارى ، قفا يارمه ، كوز جيقارمه كېي
سوكوش ، دوكوش ، (حجامت) ، (چيزمه) كېي جرح
وقعه لرى چيقيق هان معتاد حالده ايدى .
نجه لك اناى مانى اوقويانلر :

موسيقى شناس مشهور خواننده . (كل على) بك ايدى .
چنگانه طرزي ديلان مانيلرنده (محسن) مرحومك بر مثانه
تعاصوف ايدى لك آرتيق ميسر اولماز صايرم . احتمالكه خواننده
(نصيب) خانم عينا اوقويه بيلير . رحمتلى (بورازان توفيق) كه
(كلخن بكي آغزى) مانى اوقويشده كنديسى ايله برابر بو
دياندر رحلت ايتش ديه بيلير . (زويبدى راشد) ده بو آغيزده
مانر ايدى . مشهور چنكى ، خواننده (كستان) ده آغچلردن در .
اومنيوردن نيم يتشديكم (صارى اونيك) ، اسمى اوستنده
مايچى (قره بت) ، شاعر ، (سركين) كه اوغلى ، خواننده (آلكسان) ،
سقا (قره بت) ايله لاوطه جي كوور (جوان) ، قاردهشلى (آندون) ،
(خريستو) ، كمانچى (آله قو) افنديك باباسى ده اوقورلردى .
فقط بونلر كه اوقويشلىرى على العموم هم قيصه ، هم ده (صاغناق سز)
يعنى بربرى اوستنه بئنديرمه نتملردن محروم اولدينى كېي
(صاللى) ده دمكيل ايدى . (صاللى) تعيرى بستميرده ،
مربعلرده ، كارلرده حتى شرفلرده آغيزلر ده دلالت اينديكى حالده
مايلرده ، بالهكس طورده جق ، قاله جق ، قرار ويره جك كېي كوروو .
نوركن يكيكن خيز آلان اوقويش طرزينه ديتير . (محسن)
مرحوم بو طرزي هر اوقويشيشده احيا ايدر ايدى .
مقاله مى يتيرمه دن اول سزه (تبركا) بر قاچ مانى يازيم :

آدام آمان (چهى در)

نفسك كل قوقور ، اميرك باغ (چهى در) ؟
نېي باشدن چيقاران يارمك بر (چدر) [۱۸]

[۱۹] بكي املا پروژده مى ايچين نه قادر ايشه يارار !

هلقه ادياندره نمونلر :

اى بيلم زار كنير
ياردن برخير كنير
يار سكا مكنوب ورسين
قانادېكه صار كنير

§

حاستام نار ايستم
دوشكي دار ايستم
دار دوشك ايچنده
بركوزل يار ايستم

۲

آدام آمان (دردلى قويون)
ظالم قصاب اللند نه چكر (دردلى قويون) ؟
پوسوداله اولور ايسم آدى (دردلى قويك) [۱۱]

۳

آدام آمان (سورونه)
مادم چويان ده كېسلك اردكده كي (سورو نه) ؟
نېي ياردن آيبرانلر يوزى قويون (سورونه) !

۴

آدام آمان (يار آصار)
هكم ايشه كه باقى بيشمه جراح ايشه كه (يارا صار)
نېي كيسه آصه ماز آصار ايشه (يار آصار) [۲۰]

۵

آدام آمان (دوز كونش)
بوننه حكمت يارادان ، كېجه آي ، كون (دوز كونش)
طولاشدم شامى ، بغدادى بولامدم (دوز كون اش)

۶

آدام آمان (نه درده) [۳]
نه يلايه اوغرادى غريب باشم (نه درده) ؟
بن آلك مجبورىم نېي سوش (نه درده ويا نه ايدوده)

۷

آدام آمان (يارا صاوار) [۴]
نه بئندن درد اكسيلير ، نه ديلدن (يارا ، صاوار)
بونون قوشلر ايچنده سود و برن (يارا صا ، وار)

۸

آدام آمان (يارازارلر)
هپ آتديجه شش كلير موافق (يارازارلر)
بر طرفدن ايل ستمى ، بر طرفدن (يار آزارلر)

۹

آدام آمان (كلناز ، كونلر آز)
بلبل قتادارك قيريلسين نه دن ايندك (كلناز) ؟
فلك سنكه الكن آغلایان چوق (كونلر آز)

اصم راسم

[۱۸] [۲۰] بكي املا پروژده مى ايچين نه قادر ايشه يارار !

[۳] سويانديكي كېي يازماكه حسناتندن

[۴] مايچى ديووبده كېمه بيهك ، بونلر كه ايچنده (بوفون) . معادل

طبيعت آشتارده وار ايچين !